

САҢА ОЛОХ

Чурапчы улуунун хаһыата • ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР • [sanaoloh](https://sanaoloh.ru)

2021 сыл
Ыам ыйын
25 күнэ
оптуорунньук
№ 37
(11790)

оптуорунньук Ыам ыйын 25 >сэрэдэ Ыам ыйын 26 >чэппиэр Ыам ыйын 27 >бээтинсэ Ыам ыйын 28 >субуота Ыам ыйын 29 >баскыһыанньа Ыам ыйын 30 >бэнидиэнньик Ыам ыйын 31

--- УЛУУСКА - БУ КҮННЭРГЭ ---

БАРЫ ИРДЭБИЛЛЭРИ ТУТУҢУН

Аан дойдуга коронавирус инфекцията билигин да тарбанан бара турар. Регистратураба, күннэ ортотунан, терапевт бырааска ОРВИ-га 15 вызов, оболорго, ортотунан, 12 вызов киирэр.

Диспансеризация, периодической медицинскэй көрүү суруйтарыынан бара турар, онно туспа бизлэсэр үлэлиир. Чурапчы улууһунаабы COVID-19 ыарыыны болсор ыстаап Киин балыһыаны кытта ыкса үлэлэһэр.

Чурапчыга коронавирустаабыт киһи уопсай ахсаана – 1031. Итинтэн үтүөрбүтэ – 949 (92,0% тэннэстэ). Билигин балыһаба 24 ыарыһах эмтэнэр. Икки быраас, түөрт орто медицинскэй персонал, түөрт алын медицинскэй персонал, эвакобригада инфекционной стационарга үлэлиир. 606 киһи тастан эмтэниини ааста, 561 киһи үтүөрдэ (92,5%). Куоракка 58 киһини ыыттыбыт, онтон 46 киһи үтүөрдэ. Хомойуох иһин, барыта 14 киһи ыараханлык ыалдьан, олохтон туораата.

Улууспутугар коронавирус инфекциятын утары вакцина кэлэн онгоһуллар. Күн бүгүн ГамКовидВак вакцинаны бастакы компонены 1738 киһи, иккис компонены 1660 киһи ылла. ЭпиВак вакцинаны бастакы компонены 485, иккис компонены 82 киһи ылла. Бүгүн 300 доза Эпивак вакцина кэлэр.

Билигин улууска балаһыанньа уустук. Улууспут дьонно-сэргэтэ! Үөрэх дьыла бүппүтүнэн, аймахтар, сизиннэр кэлиилэрэ сабаланыа. Кэлээччилэр 14 күн самоизоляцияга олоролор. Кэлииттэн-барыыттан туттуна, бары санитарнай нуормалары тутуһан этэннэ аһарыабын, бэйэ-бэйэни харыстаһабын!

Александра СЕДАЛИЩЕВА,

Киин балыһа кылаабынай бырааһын тэрийэр-методическай үлэсэ солбуйааччы.

Ньукуолунна куһунан күндүлээтилэр

“Чурапчыга Ньукуолун күнэ” аахсыа киэн-ник биллэр вайнер, “Айылгы” оройуоннаабы норуот айымньытын дьиэтин исписэлиһи, Мугудайдаабы “Сарыал” чөл олобу тарҕатар түмсүү бэрэссэдээтэлэ Ярослав Лебедев көбүлээһининэн уонна “Универсам” маҕаһыын эдэр урбаанньытара Айсен Толстоухов, Айсиэн Лавров өйбүллэринэн иккис сылын тэрилиннэ.

Уолаттар баба өттүлэринэн кустуур дьонно, аймахтара суох соботобун олоһор кырдыаҕастарга уонна анаардас ийэлэргэ сааскы куһу амсатары, сүргэлэрин көтөбөр сыалтан тэрийэллэрэ үгүс дьону үөрдэр.

“Ааспыт сыл, биһиги улууспут 60 булчуттара аахсыаба кыттыбыттар. Уопсайа 200-чэкэ куһу мунньан, 140 киһиэхэ тиксэрбиппит. Быйылгы да сылга биһиги булчуттарбыт көхтөөхтүк кыттан улаханлык үөртүлэр, хас биридди булчукка өйдөбүннүк “Ньукуолун күнэ” магнитиктары бэлэхтэтибит. Түгэнинэн туһанан, миһин мэлдьи өйүүр добоотторбор Айсенга уонна Айсиэннэ улаханлык махтанабын. Ону таһынан бу аахсыа логотибын уруһуйдаабыт Егор Неустроева туһунан махталбын тиэрдэбин. Маны таһынан улуус, нэһилиэк дьаһалтатыгар, булчуттарга улаханлык махтанабыт”, - диэн Ярослав Андреевич кэпсиит.

Быйылгы сылга уолаттар 88 киһиэхэ куһу кытта, миһиннэ диэн анаан, дьобус бородууктаны түнэттилэр. Аахсыаба, куһу түнэтиигэ Дмитрий Коркин аатынан Чурапчытаабы интэринээт-оскуола учууталлара (салайааччы Сахаайа Лаврова), улуустаабы ыччат координационнай Сэбиэтин чилиэннэрэ (бэрэссэдээтэл Иван Пономарев), Ярослав Лебедев чугас добоотторо кыттыыны ыллылар.

Сэмэн ЖЕНДРИНСКЭЙ.

--- УСПУОРТ ---

Ситиһиилээхтик кыттан кэллилэр

Бу күннэргэ Москва уобалаһын Раменский куоратыгар доруобуйаларынан хааччахтаах дьонно олоһон эрэ волейболга (ПОДА) Арасыйаа чөмпүйүнээтэ буолан ааста. Бу чөмпүйүнээккэ Саха Сириттэн эр дьон уонна дьахталлар сүүмэрдэммит

хамаандалара ситиһиилээхтик кыттан кэллилэр. Ол курдук, сүүмэрдэммит хамаандаба уопсайа 6 улуустан уонна Дьоккуускай куораттан күүстээх онньооччулар талыллан кытыннылар. Кинилэр ортолоругар Чурапчы улууттан 2 эдэр ыччаппыт – Хатылы

орто оскуолатын физкултуураба учуутала Николай Захаров уонна ЧГФКСИ 4-с кууруһун устудьуона Стас Никитин сүүмэрдэммит хамаандаба киирэн, ситиһиилээхтик күрэхтэстилэр.

Тыһааһыннаах киирсии түмүгүнэн Саха Сирин дьахталларга хамаандата бириистээх үһүс миэстэбэ тигистилэр, кыайыыга дьулуурдарын көрдөрдүлэр. Эр дьон хамаандата Арасыйаа таһымыгар эмиз куһаҕана суох оонньоотулар, бэһис миэстэни ыллылар.

Чөмпүйүнээт түмүгүнэн, судьуйалар кэллиэгилэрин быһаарыларынан, Чурапчы ыччата Стас Никитин Арасыйаа волейболга сүүмэрдэммит хамаандатын резервнэй састаабыгар киирдэ. Онон кини улахан күрэхтэһиһилэргэ кыттар кыахтанна.

Олорон эрэ волейболга Чурапчы улуунун эр дьонно (капитан Кривошапкин М.П.) уонна дьахталларга (капитан Заровняева А.П.) сүүмэрдэммит хамаандата сөптөөх тэрээһин уонна дьарык түмүгэр кэккэ сылларга өрөспүүбүлүкэ биһир күүстээх хамаандатынан буолла.

Ол туһунан ааспыт ый санатыгар өрөспүүбүлүкэ чөмпүйүнээтигэр дьахталлар уонна

эр дьон 2-с бириистээх миэстэлэри ылан, уопсай хамаанданан түмүккэ өрөспүүбүлүкэбэ кыайылаабынан буоллубут. Бу утумнаах дьарыктан, үгүс сыраттан уонна түмсүүтүн кэлэр. Онуоха тириэньэр дьарыгы сөптөөхтүк былааннааһына, састаабы аттарыыта, эдэр дьону успуорка сыһыарыыта сүрүн оруолу ылар. Түгэнинэн туһанан, биһир дойдулаахпыттар, өрөспүүбүлүкэтээби таһымнаах 1-кы категориялаах судьуйаба, “СахаБА” бочуоттаах маастарыгар Афанасий Эдуардович Кузьминга бары сатабылын ууран туран дьарыктаабытын иһин истинник махтанабыт. Иннибитигэр улахан күрэхтэһиһилэр күүтэллэр. Ол курдук, эһиһил Борогонно Саха Сирин норуоттарын ыспартакыйаадагыгар бэлэмнэниэхпит. Ааспыт сылга Аммаба буолбут Саха Сирин норуоттарын ыспартакыйаадагыгар адаптивнай успуорт биһир сүрүн көрүн быһыытынан киирэн, инникитин доруобуйаларынан хааччахтаах дьон маассабай успуордуна дьарыктаналларыгар улахан төһүү буолла.

Иннокентий МАТВЕЕВ,
улуустаабы адаптивнай
успуорка уонна инбэлииттэр
уопсастыбаларын кытта үлэсэ
исписэлиһэ.

--- ТЫА ХАҢААЙЫСТЫБАТА ---

ЫҢЫЫ ҮЛЭТЭ ТҮМҮКТЭНЭН ЭРЭР

Быйыл хаар ууллубутун кэнниттэн кураан күннэр тураннар, улууска ыһыы үлэлэрэ кэмгэр сабаланаан, бу күннэргэ түмүктэннилэр. Туорахтаах култуураны (бурдугу) ыһыыга 3 тэрээһиннээх хаһаайыстыба үлэлээтэ—Болугур нэһилиэгэр “Мындабаайы” ТХПК, Одьулуунна М. П. Михайлов уонна Соловьев нэһилиэгэр А. М. Седалищев бааһынай хаһаайыстыбалара. Бу хаһаайыстыбалар ыһар сизмэлэрин, 95 туоннаны Тюмень уобалаһыттан “Старт” ХЭУО-тан уонна Уус Алдантан Д.В. Илларионов хаһаайыстыбатыттан ылбыттара. Минеральной уобурдуунан хааччыммыттара. “Мындабаайы” кэпэрэтиип Быардаабыт, Сэмэньэ уонна Бочооччу бааһынагыгар ыстылар. Барыта 342

гектарга ыһан түмүктээтилэр (120 гектарга дьэһимизэн, 222 гектарга эбиэс). Барыта 8 тиэхиньикэ икки симизэнэнэн үлэлээтэ. Мырылаба А. М. Седалищев хаһаайыстыбата 5 киһилээх, 4 тыраахтарынан үлэлээтилэр, ыам ыйын 14 күнүттэн сабалаабыттара. 80 гектарга ыстылар. Бурдугу таһынан кормовой суданскай оту ыһаллар. “Комплекс” бааһынай хаһаайыстыба 200-тэн тахса гектар бааһына сиигин саптарбыта. Бу күннэргэ ыһыыга туруннулар.

Мындабаайыга хортуоппуй ыһыытынан дьарыктанар Данил Павлов хаһаайыстыбата Татарстантан 50 туонна элита сизмэ хортуоппуйу булан миэстэбэ аҕалтаран, овощехранилищетыгар киллэрбитэ, хаачыстыбата үчүгэй. Уобурдууга анаан

“Туймаада” агрохолдинтан 6,5 туонна карбамид, 1 туонна азотоска, 6 туонна диамафоска аҕалбыта. Билигин тиэхиньикэлэрин көрүнэн, бу нэдиэлэ бүтүүтэ сирин оноһуутугар тахсыаба.

9 гектарга аһаҕас халлаан анныгар үүннэриллэр оҕуруот аһын “Эйгэ” кэпэрэтиип уонна Данил Павлов хаһаайыстыбата ылсан үлэлииллэрэ былааннанар. Амма орто оскуоланы кэпэрэтиип саас кулун тутар ыйтан арасаада үүннэрэн сабалаабыта, ыам ыйын 1 күнүгэр оскуола үлэһиттэрэ суботунньуктаан “Ринда”, уонна “Слава-1305” суортары 600 кв. м. изннээх тэпилииссэбэ олоһуруттара. Бу арасаадалар 4 гектарга ыһыллыахтара.

Күөх ыһыыга 40 хаһаайыстыба үлэлээтэ, 1584 гектар былааннаахпыт (ол иһигэр 1081 гектар биир сылаабы, 503 гектарга эрдэтээби сылларга ыһыллыбыт өр сыллаах от). Сизмэни “Туймаада” агрохолдинтан 1,9 суданскай от, 0,5 туонна өр сыллаах от, “Якутароттрейд”—2,6 туонна “Вика” сизмэтин уонна “Старт” ХЭУО-тан 50 туонна эбиэс сизмэлэрэ миэстэбэ кэлбиттэрэ. “Агроформ” ХЭУО-ны кытары 90,4 туоннаны ыларга дуоҕабардаспыттан ыам ыйын 11 күнүттэн тиэйэ сылдьаллар, 70 туонна кэринэ хаалла. Билинни туругунан Бахсы бааһынай хаһаайыстыбалара (А. И. Шеломова, В. В. Местников, И. А. Владимиров уонна Н. Г. Барашков) сииги куоттарбат сыалтан бастагы болдьоххо тахсан ыһан бүтэрбиттэрэ. Хоптобо нэһилиэгэр Л. И. Винокурова уонна И. С. Сергеев, Сыланна П. Д. Трофимов, С. С. Макаров хаһаайыстыбалара сиик саптарытын ыттылар.

Марианна ПЕРМЯКОВА,
Тыа хаһаайыстыбатын управлениетын
кылаабынай агронома.

--- "ЯКУТИЯ. 20 ЛЕТ А 21 ВЕКЕ" ---

Главная функция государства – помогать тем, кому трудно. Президент России Владимир Путин в недавнем послании Федеральному собранию подчеркнул, что высший приоритет государственной политики – сбережение народа России. Российский лидер рассказал о новых мерах социальной поддержки граждан и подчеркнул, что сейчас самое важное – восстановить рост доходов граждан. Именно в этом направлении уже не первый год работает правительство Якутии.

Поддержка – семьям

По уровню рождаемости Якутия занимает шестое место среди 85 регионов России и первое место на Дальнем Востоке. За прошлый год в нашей республике родилось почти 13 тысяч детей, естественный прирост населения составил 2800 человек. Счастливые родители и наполненные детским смехом квартиры – это результат многочисленных мер поддержки,

которые действуют в нашей республике. Главная из них – республиканский материнский капитал: при рождении второго ребенка семья получает более 190 тысяч рублей.

Глава Республики Саха (Якутия) Айсен Николаев еще в начале 2019 года подписал указ «О дополнительных мерах, направленных на поддержку рождаемости». Этот документ определил размеры республиканского материнского капитала и ввел новые формы поддержки: единовременную выплату при рождении первого ребенка (более 37 тысяч рублей) и ежемесячные выплаты на третьего и каждого из последующих детей до достижения ими трехлетнего возраста. За 2019–2024 годы на помощь якутским семьям с детьми потратят 19,5 миллиардов рублей из федерального и республиканского бюджетов. «Это поможет поддержать рождаемость и улучшить качество жизни семей с детьми», – уверен Ил Дархан.

За последние три года республиканский материнский капитал получили более 8,4 тысяч якутских семей. Комплекс льгот и других видов поддержки помогает якутянам растить детей, считает многодетная мать

Республика помогает

Как в Якутии заботятся о семьях с детьми и поддерживают безработных

Екатерина Акимова. Она воспитывает шесть дочерей, четыре из них несовершеннолетние. «У нас льготный проезд на автобусах, льготное питание, субсидированные билеты на летний отдых, – перечисляет Екатерина. – Также мы воспользовались республиканским и федеральным материнским капиталом для улучшения жилищных условий: купили в ипотеку квартиру, потом – еще одну».

Работа для каждого

Поддержка государства особенно важна людям, которые остались без работы. В Якутии каждый безработный может бесплатно получить новую профессию. Выбор широкий – от шахтера до бухгалтера. Курсы длятся не больше трех месяцев. За это короткое время можно получить полный набор базовых знаний и умений, чтобы начать карьеру в новой области. Сейчас переобучение по заказам якутских компаний проходит более ста двадцати человек. Каждый из них в дополнение к диплому получит гарантированное трудоустройство на одном из предприятий нашей республики.

Еще один востребованный формат

помощи в трудоустройстве – ярмарки вакансий. За последние три года благодаря им работу нашли более 4,5 тысяч жителей Якутии.

Растущие доходы

Несмотря на сложную ситуацию в мировой экономике и сильную зависимость Якутии от экспорта алмазов и энергоносителей, наши доходы за 20 лет увеличились в 16 раз! В 2000 году средняя зарплата составляла чуть более 4,5 тысяч рублей, или 168 долларов. Сегодня средняя зарплата составляет более 73 тысяч рублей, это более 990 долларов.

Цены, конечно, растут вместе с зарплатами. Но статистика четко показывает: сегодня мы можем позволить себе намного больше, чем 20 лет назад. С 2000 года количество легковых машин в Якутии выросло более чем в два раза. Сейчас якутянам принадлежит 247 тысяч легковых автомобилей. Кроме того, за 20 лет жители нашей республики купили почти 8 миллионов квадратных метров жилья – по 8 метров на каждого. За 20 лет темпы строительства жилья увеличились вдвое – и продолжают расти.

--- ТУСКАР ТУҢАН ---

«Айар» оболорго аналлаах сана кинигэлэрэ

«Айар» саха национальнай кинигэ кыһата быйыл оболорго анаан таһаарбыт сана кинигэлэрин, ааҕааччыларбытыгар, эһиэхэ, билиһиннэрэбит.

Төрөппүт оҕону кытта дьарыктанарыгар анаммыт «Таай, ситэр, ойуулаа» диэн сана кинигэ тахсыбыт. Бу кинигэ оҕону болҕомтолоох буоларга, толкуйдуурга үөрэтэр. Дьэрэкээн ойуулаах кинигэ кырачаан киһи уруһуйдуур дьобурун, санатын, кэпсиір сатабылын сайыннарыа, тылын – өһүн байытыа.

«Сүһүөхтээн аабыы» диэн – аабыыга сана холоноор кырачаан оболорго аналлаах кинигэ. Тэттик кэпсээннэр оҕо түргэнник ааҕар дьобурун сайыннарыгар, тылы сөпкө сүһүөхтүү үөрэнэригэр көмөлөһүөхтэрэ. Оҕо тулалыыр эйгэтин туһунан тиэкистэн ааҕан билиитэ кэниэ, өй – санаа өттүнэн сайдыа.

Оскуола оболоругар, устудьуоннарга уонна учууталларга анаммыт «Саха таабырыннара, өс хоһооннору, чабырбахтара» диэн кинигэни ыларгытыгар сүбэлиибит. Бу хомуурунньуктан таабырын араас көрүнүн таайарга, өс хоһооннору суолталарынан сөпкө туттарга, чабырбах сыты – өргөс, кистэлэн ис хоһоонун өйдүүргэ үөрэниэххит. Салгыы 5 түһүмэхтэн турар «Оҕо энциклопедията»:

«Киһи-айылба», «Киһи-киһи», «Киһи-тиэхиньикэ», «Киһи-кэрэ эйгэ», «Киһи-бэлиэ». Оҕо бу кинигэ көмөтүнэн оскуолаба кириэргэ бэлэмнэнэрин таһынан, 50 араас идэ көрүнүн билсизэбэ.

Биллиилээх суруйааччыбыт Владимир Михайлович – Санги «Оболорго» диэн сана кинигэтин кыра уонна орто саастаах оболорго анаан таһаарбыт. Манна номохтор, үһүээннэр, остуоруйалар саха, нуучча, эбэнки, дьүкээгир, англия, дьоппуон уонна нивх тылларынан кирибиттэр.

«Кырачаан үөрэнээччигэ бэлэх» диэн – 1-гы кылааска кириэр оболорго ананан оноһуллубут кинигэлэр нобуордара. Бэлэх иһигэр сахалыы кылаастары үөрэтэр уолуттаах учууталлар үөрэх хаамыытыгар чопчу туттуллар, наадалаах диэн сүбэлээбит көмө кинигэлэрэ, үлэлиир тэтэрээттэрэ, дорбоон фишкалара о.д.а. олус туһалаах матырыйааллар кирибиттэр. Уһуяаны бүтэрээччилэргэ олус туһалаах бэлэх.

«Айар» кинигэ кыһатын кинигэлэрин «Маарыкчаан» эргээн киинин иккис этээһинтэн атылаһын, аабын, сэргээн, тускутугар туһанын.

Людмила ГОРОХОВА.

АГЕНТСТВО СҮБЭТЭ

Тыа хаһаайыстыбатын сайдытыгар аһамыт Ыйга биирдэ тахсар сыһыарыы

СУБСИДИЯНЫ СӨПТӨӨХТҮК ТУҢАНЫАХХА

Биллэрин курдук, бийылгы сылга Саха Өрөспүүбүлүкэтин тыа хаһаайыстыбатын сокуонугар уларытылар кирибиттэрин түмүгэр чааһынай ыһаар ыһаах ыал көрсөр ороскуоттарын сабынарыгар судаарыстыба ыһаар ыһах төбөтүгэр 35 тыһ. солк. көмө харчы көрөр буолла. Онтон тэриниилээх хаһаайыстыбалар үүттэрин туттаралларын иһин судаарыстыба 3,4% орто сылаах үүккэ лиитэрэтигэр 50 солкуобайы бу хаһаайыстыба сүөһү көрөрүгэр көрсөр ороскуотун сабынарыгар төлүүр.

Өскөтүн чааһынай дьон үүттэрин туттараллара барыстаах диэн суоттаннахтарына, сайабылыанна суруйан, ол сайабылыаннаҕа ыһахтарын бирикэтин нүөмэрдэрин ыйан туран, 35 тыһ. солк. субсидияттан аккаастанан, тэриниилээх хаһаайыстыбаны кытары икки өрүттээх дуогабар түһэрсэн, үүтүнэн туттаран дохуот аахсыан сөп диэн аабыныстыба, ону сэргэ Тыа хаһаайыстыбатын министиэристибэҕэ быһаарбыта.

Маньаха нэһилиэнньэбэ Российской Федерация сокуонунан икки төгүллээн субсидияны туһанар бобулларын туһунан өйдөтөбүт. Ол курдук, хаһаайыстыбалаах дьон ыһах төбөтүгэр көрүллэр 35 тыһ. солк. субсидия харчытын баар ыһаар ыһаан баран, эбии үүтүн 50 солк туттарара сатамат.

Бу көрүллэр 35 тыһ. солк. сүрүн усулуобуйатынан, сыалынан буолар – субсидия ылбыт ыһааҕын субсидия ылбыт сылын устата тыһыннаах

илдэ сылдыахтаах, сыл бүппүтүн кэнниттэн тохсунньу ый 1 күнүнээҕи туругунан ыһааҕым тыһыннаах диэн олохтоммут форманан отчуоттуур. Ол отчуотка ыһаа итэҕэс буолар түгэнигэр, бу хаһаайыстыба ылбыт харчытын төнүннэрэргэ күһэллэр.

Ол курдук, сорох дьон сыл аһаарыгарыһах төбөтүгэр көрүллүбүт харчыны ыһаан баран, сыл аһаарыттан тэриниилээх хаһаайыстыба тэринэн, холобур, ИП үүккэ көрүллэр субсидиянан туһаныахтарын баһаралларын этэллэр. Бу түгэни быһааран эттэххэ, сыл аһаарыгар ыһах төбөтүгэр көрүллэр харчыны туһаннахтарына, сыликкис аһаарыгар

ИП тэриннэхтэринэ – субсидия бэриллит сүрүн усулуобуйатын кэһэллэр, ол эбэтэр сыл аһаарыттан ыһахтара ИП хаһаайыстыбатыгар кириэр буолар, онон тохсунньу 1 күнүгэр кэлэн бу ыһа ыһааҕын сатаан отчуоттаабат. Санатан эттэххэ, ыһаа сүөх ИП-ны кытары “Чурапчы” ТХПК контрактация дуогабарын түһэрсибэт.

Субсидияны ылыы бэрээдэгин эбэтэр бэриллит сыалын толорботоххо, ити бэриллит көмө харчы гражданский быһаар сыһынын бэрээдэгинэн суут нөнүө төттөрү көрдөнүллэрэ булгуччулаах буолар. Ону таһынан

Российской Федерация Холуобунай кодексатын 159.2 ыстатыйатынан көрүллэр субсидияны ылыыга масыанньыктааһын диэн эппиэтинэскэ тардыллыахха сөп.

Онон болжомтолоох буолун, саха өс хоһоонугар этиллэрин курдук, “ыһах тириитин иккитэ сүлбэкиин”, бу көрүллэр көмө харчы сүөһү көрөөччү сыл устата көрсөр ороскуоттарын сабынарыгар бэриллэр харчы буоларын өйдүөххэ.

Владислав ГОРОХОВ,
юридический отдел
начальник.

МУНИЦИПАЛЬНАЯ ГРАННАР БЫҺААРЫЛЫННЫЛАР

“Тыа хаһаайыстыбатын сайыннарыы агентствота” муниципальнай автономнай тэрилтэ тыа хаһаайыстыбатын производствотын дьарыктаннааччылар араас граннарга кирииллэригэр, үп-харчы боппуруостарыгар сүбэлэри, консультациялары биэрэр. Элбэх киһи индивидуальной предприниматель буоларга ханнык хайысханан үлэлиэхтэрин сөбүн, онуоха туох докумуоннар ирдэнэллэрин билсэллэр, сүбэлэтэллэр. Нолуоктарын ханнык ставканан төлүүлэрин ыйыталаһаллар, быһаарсаллар.

– Муниципальной граннары ылыыга докумуоннары ыйтан ордук кэм устата – муус сутар 7 күнүттэн ыам ыйын 12 күнүгэр диэри ылыбыт. Барыта 55 сайабылыанна кирирдэ. Итинтэн 32-гэр бизнес-былаан оностоллоругар көмөлөстүбүт. Бэрэбиэркэлээн баран, куонкуруһу быһаарар улуустааҕы хамыһыһа туттардыбыт. Улуус үрдүнэн 6 мөл. солк. көрүллүбүт. Бу үп, сүрүннээн, тыа хаһаайыстыбатын үлэлэригэр туттулар тиэһинькэни атылаһыыга, кыстык хотоннору, сайылыктары тутууга, сүөһү, сылгы булуһуугар, бүтэй оноһуугар туттулуохтаах. Быһа холуйан эттэххэ, тыа хаһаайыстыбатын тиэһинькэтин, оборудовниетин ылыныыга – 1 мөл. солк. диэри, эбийиэктэри тутууга – 500 тыһ. солк. диэри, сүөһү, сылгы атылаһыытыгар – 300 тыһ. диэри, бүтэй оноһуугар – 100 тыһ. солк. диэри бэриллэбэ. Куонкуруһу кыайыттар үптэрин ыһаан баран тус сыалынан туһаныахтаахтар. Туһанар болдьохторо сэттинньи 25 күнүнэн бүтэр. Туох сылга, хайдах ороскуоттаммыта контуруолланар.

Бэс ыйын сафаланыыга федеральной граннар балаһыанньалара таһаарыллыа. Ити граннары Тыа хаһаайыстыбатын министиэристибэҕэ быһаарар. Билингитэ 3 киһи сайабылыанна биэрдэ. Балаһыанньа табыстабына, ыйыталаһааччы, сайабылыанна киллэрээччи элбиэбэ. Кинилэргэ сүбэлэһпит, быһаарыахпыт. Биир ый устата докумуоннары хомуйуохпут. Түмэн баран, граннарга тиксиэн сөптөөхтөрү хамыһыһа быһаарытыгар киллэриэхпит. Граннарын көмүскүүргэ өрөспүүбүлүкэтээҕи хамыһыһа кириэхтэрэ. Хамсык ыарыы намыраабатабына, куонкурус Онлайн көрүнүнэн ытытылан сөп.

Алексей ЕГОРОВ, менеджер-консультант.

САНА ТЭПИЛИССЭЛЭР КЭЛЛИЛЭР

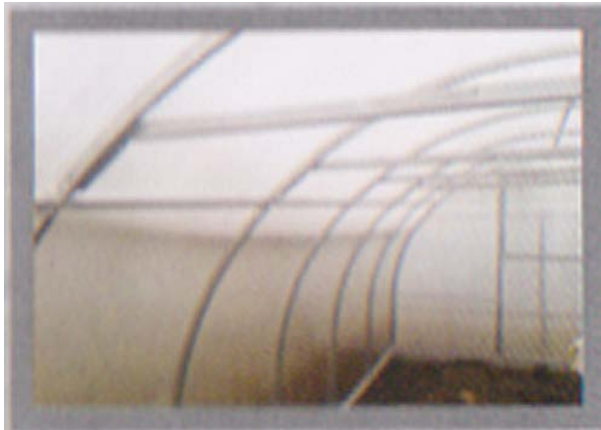
Агентствоға бу күннэргэ сана тэпилиссэлэр, парниктар кэллилэр. Тэпилиссэлэр поликарбонаттан оҥоһуулаахтар. 3х4 миэтэрэ иэннээх каркааска тиириллэллэр. Каркааһын сыынкабай турбаларынан туруоруллар. Ааннаах, салгын киллэрэр бордууһуналаах.

„Бабочка” парник 6х2 миэтэрэ иэннээх каркааска поликарбонатынан тиириллэр. Аҥаар ойбоһоо аһыллар.

Поликарбонаттар “ЮАР” хампаанһаҕа “Юг-Ойл пласт” поликарбонат онгорор собуокка оҥоһуллубуттар.

Тэпилиссэ уонна парник иһигэр оҕурукка туттуллар буору кутарга аналлаах оҥоһуктары хаһаайыттар бэйэлэрэ онороллор. Уоһурдуу туһаныллар. Кыһынҥы тымныыны тулуйаллар, онон кыһын хомуйумуохха син.

Дьиэ кэргэн экономикатын сайыннарыыга туһуламмыт бырагыраама улууспутугар хаһыс да сылын үлэлиир. Бу бырагыраама чэрчитинэн былырынныттан “Дьиэбэр оҕор—эбии дохуоттан” диэн сыалга бу тэпилиссэлэр, парниктар Новосибирскайтан аҕалылыннылар. Аҕалы ороскуотун улуус дьаһалтата төлөөтө. Бу күннэргэ сайаапканан түнгэтиллихтэрэ.

ПОРЯДОК

определения плановых затрат граждан, ведущих личное подсобное хозяйство на содержание одного маточного поголовья скота (дойной коровы) в Чурапчинском улусе (районе) Республики Саха (Якутия)

1. Общие положения

1.1. Настоящий порядок разработан в соответствии с методическим пособием по нормированию труда и материальных ресурсов для планирования и прогнозирования отраслей животноводства Республики Саха (Якутия), изданному 2011 году в городе Якутске.

1.2. Настоящий порядок определяет установленные затраты гражданином и совместно проживающими с ним и (или) совместно осуществляющими с ним ведение личного подсобного хозяйства членами его семьи на содержание одной дойной коровы в населённых пунктах Чурапчинского улуса (района) Республики Саха (Якутия).

2. Термины, используемые в настоящем порядке

Личное подсобное хозяйство - форма непредпринимательской деятельности по производству и переработке сельскохозяйственной продукции. Личное подсобное хозяйство ведется гражданином или гражданином и совместно проживающими с ним и (или) совместно осуществляющими с ним ведение личного подсобного хозяйства членами его семьи в целях удовлетворения личных потребностей на земельном участке, предоставленном и (или) приобретенном для ведения личного подсобного хозяйства.

Маточное поголовье скота (дойная корова) – отелившая самка крупного рогатого скота (далее по тексту дойная корова).

Предоставление отчетности получателем субсидии – гражданином и совместно проживающими с ним и (или) совместно осуществляющими с ним ведение личного подсобного хозяйства членами его семьи в соответствии Бюджетным кодексом РФ, Налоговым кодексом РФ если предоставлены бюджетные средства в виде субсидии из бюджета всех уровней (Федерального, Регионального, Местного) на развитие личного подсобного хозяйства, получатель субсидии должен предоставить отчетность на целевое расходование предоставленных бюджетных средств.

Плановые затраты на содержание одного маточного поголовья скота в Чурапчинском улусе(районе) Республики Саха (Якутия)—затраты связанные содержанием одной дойной коровы в населённых пунктах Чурапчинского улуса(района) Республики Саха(Якутия).

3. Расчет плановых расходов на содержание 1 головы коровы, по среднерыночным ценам, установленным в Чурапчинском районе на 2021 год

Табл.1
Годовой расход кормов на дойную корову для Центральной, Южной зон Республики.

Показатели	Средне-суточная дача, кг.	Продол-жительность периода, дней	Расход кормов за год, т.						
Годовой удой 1500 кг.									
Требуется по норме:									
Сено луговое	7	240	1,68						
Силос, сенаж разнотравный	8	150	1,2						
Комбикорм	0,7	240	0,168						
Расход воды на 1 корову (питьевой и для хоз. нужд) литр/сутки	60								
РАСХОДЫ			Сумма	Примечание					
Расходы на приобретение сена 1,68*6000			10 080,00	Учитывается сено луговое, с учетом стоимости 6000 руб. за 1 тон.					
Расходы на приобретение сенажа 1,2*6000			7 200,00	Учитывается сенаж, с учетом стоимости 6000 руб. за 1 тон.					
Расходы на приобретение комбикормов			3 990,00	Стоимость одного мешка 40 кг., 950 руб.					
Затраты на электроэнергию			3 472,56	1 лампа по 100 ват, использование электронагревателя для воды по 0,8 кВт стоимость эл. энергии 4,55 руб. за 1 кВт., с учетом срока содержания скота в стойле как 212 дней в году					
Услуги ветеринара			670,00	Данная услуга производится на основании договора услуг ветеринара					
Вода			12 720,00	Подвоз воды рассчитан только в срок содержания скота в стойле (212 дней), с учетом стоимости услуг водовоза 200 руб. за 1 бочку/200 л.					
Всего			38 132,56						

4. Заключительные положения

Расходы, установленные в табл.1 рассчитаны на основании метода сопоставимых рыночных цен(анализ рынка), нормативного метода, тарифного метода и затратного метода.

В случае роста цен указанные расходы будут проиндексированы по мере роста цен.

Расходы,указанные в пункте 3 настоящего порядкана содержание одной дойной коровы, являются плановыми имогут быть использованы в качестве отчетности гражданами,получившими субсидию.

Отчетный период будет считаться с 1 января по 31 декабрютекущего года, при этом, целевым использованием полученныхсубсидий будетсчитаться сохранениепоголовья дойной коровы гражданином, ведущим личное подсобное хозяйство.

Сыһыарыыны бэлэмнээтэ Алексей СЛЕПЦОВ.

ИЛЬЯ НЕПОМНЯЩАЙ: «ОЛОБУН АНААРА БААХТАБА ААНАР»

АЛРОСА хампаанньа үлэһитэ, улахан экскаватор машиниһа Илья Викторович Непомнящай бу күнүргэ Накыынна баахтаба үлэлиир болдьоҕо бүтэн, дойдутугар сынньана сылдьар. Түгэнинэн туһанан, кинини кытары аабааччыларбытыгар анаан кэпсэтибит.

Сөмөлүөтү хааччыйыттан саҕалаан...

Илья Непомнящай Бүлүү улуунун Хампа сэлээннэтигэр күн сиригэр көрөн, онно улааппыта. Аармыйаҕа икки сыл Камчаткаҕа сөмөлүөттэри авиационнай-техническэй хааччыйы батальонугар АКЗС-75 оператор-суоппарынан (истребителлэргэ кислород сапыраапкалыыр массыына) сулууспалаан кэлэн баран, сыбаарсык идэтин баһылаабыта. Арааһа, бу сэдэх идэттэн сизтэрэн, тизхиникэҕэ дьобура сайыннаҕа. Эдэр киһи сири Сибири да көрөөрү, дойдуттан тэлэһиэн, элбэх сиргэ үлэлээбитэ. Ол иһигэр, Дьокуускайга "Лена" ГУП тэрилтэҕэ сыбаарсык-тизхиниктээбитэ. Биллэрин курдук, оччолорго хамнас да кыра буолан, дьиз кэргэни иитэргэ уустуктардааһын өйдөөбүтэ. Үлэ биржатыгар учуокка туран, баахта ныматынан үлэлэргэ эмиз бэйэтин холонон көрбүтэ. Үстүү ыйга баахтаҕа баран үлэлиирэ. Манньык ныманан үлэлээн, харчы өлөрүүххэ сөбүн өйдөөн, Мириинэй куоракка көһөн үлэлээбитэ. 2001 сылга диэри КСМ диэн тэрилтэҕэ ситиһиилээхтик үлэлээбитэ, сыбаарсыктаабыта.

АЛРОСА-ҕа айан

Ол сылдьан, Удачнайынан уо.д.а. сирдэринэн үлэлээбит, онтон Накыынна "дьаакырын бырахпыт" аймаҕа киһини көрсүбүтэ. Кини Илья Накыынна үлэҕэ боруобаланан көрөрүгэр сүбэлээбитэ. Уол үлэ арааһын билбит уонна туппунтун ыһыктыбат майгылаах буолан, кэтэмэҕэйдии барбатаҕа. Этэргэ дылы, атахтара бэйэлэрэ каадыр отделыгар сирдээбиттэрэ. Хомойуох иһин, сыбаарсык миэстэтэ суох буолан биэрбитэ. "Экскаватор көмөлөһөөччүтүгэр наадыабыт, докумуоннаргын хомуйан аҕал", — диэбиттэрэ. Онуоха Илья урут үлэ биржатыгар тура сылдьыбыта уонна кууруска үөрэммитэ улаханлык көмөлөспүтэ. 1990-с сыллар саналарыгар Бүлүүгэ экскаватор-бульдозерист кууруһугар үөрэммитэ (үөрэх хаһанда таах хаалбат), онон баар докумуоннарын түргэнник хомуйбута. Бүлүүттэн баран докумуоннарын аҕалбытыгар көрөн баран, өссө омук бульдозерыгар үөрэнэргэ эппиттэрэ. Онон Илья 3 ый үөрэнэн, 2013 сыллаахха АЛРОСА-ҕа үлэлиир киирэр дьолломмута. Илья Непомнящай ол туһунан: "Билигин санаатахха, ол кэмгэ хайдах эрэ барыта бэйэтэ табыллан испит эбит. Дьинэр, үөрэх төлөбүрү эмиз ыарахан ээ. Ону оччолорго хампаанньаҕа үлэһит наһаа наада

кэмэ быһыылааҕа, босхо үөрэппиттэрэ. Онон, омук бульдозерыгар үлэлиир докумуоннаах, АЛРОСА курдук улахан тэрилтэҕэ үлэлиир бырааптана түспүтүм", — диэн АЛРОСА-ҕа бастаан үлэлээбит кэмнэригэр төннөн ылла. Илья Непомнящай ити курдук, өрөспүүбүлүкэ бүддьүөтүн толорсор, олохтоохтору үлэнэн хааччыйар бөдөн хампаанньаҕа экскаватор машиниһын көмөлөһөөччүтүнэн киирбитэ. Ити үлэлиир сылдьан, аны 15 кубтаах омук экскаваторын кууруһугар үөрэнэн, улахан экскаваторга көһөн, күн бүгүнгэ диэри үлэлиир-хамсыы сылдьар.

Экскаватор диэн...

Быһаччы эттэххэ, экскаваторщик үлэтэ чэлпэкитэ суох. Илья Викторович үлэлиир экскаваторын 2 этэстээх дьиз үрдүгүн саҕа диэххэ сөп, 350 туонна ыйааһыннаах, 15 кубтаах хостуустаах. Быһа барыллаан, карьерга 30 туонна буору хаһар. Дьэ, манньык улахан экскаватор иһигэр киирэн, күнү 12 чаас тохтобула суох үлэлиир. Чаас аһаара курдук биризмэ эбиэттиргэ уонна тизхиникэни сапыраапкалыырга бэрлэллэр. Урут иккилии нэдиэлэ үлэлиир-үлэлиир сынньанар буоллахтарына, билигин хамсыгынан сибээстээн, баахтаҕа иккилии ый үлэлииллэр. Илья Викторович, төһө да сынньалангар кэллэр, дьизигэр таах олоҕор. Биллээн турар, дьизигэр-уотугар ис-тас үлэтин үмүрүтүүн наада. Ол быһыыгар, кыра да үлэ көһүннэбинэ, сыбаарсыктыыр, ыгырыыга сылдьар. Накыынна — олохтоох каадырдар туох кистэлэ кэлиэй, урут сахалар манньык үлэҕэ соччо сыстыбат буоллахтарына, билигин Накыын үлэһиттэрин аһаардара — олохтоох каадырдар. "Киһи үөрэрэ диэн, ыччаттар элбэхтэр. Чугас буолан буолуо, чуолаан Ньурбаттан элбэх киһи үлэлиир. Биһиэхэ, Накыынна, үлэлиир киириэн баҕалаах элбэх. Үөһээ ахтан аһарбытым курдук, мин үлэҕэ киирэр кэммэр миэхэ уонна уолаттарбытыгар суол бэйэтэ арыллан испит курдук буоллабына, билигин баҕардын да үлэҕэ киирбэкиин. Сорох уолаттары кытары кэпсэттэххэ, чуолаан ньурбалар, уончалыы сылы быһа үлэҕэ киирэр сатаабыт буолаллар. Онон, дьэ ылылыннахтарына, үөрэ-көтө үлэлииллэр. Билигин Накыынна сүрүннээн оробуочай идэҕэ, бульдозериска, экскаваторщикка, силиэсэргэ, фабрика үлэһиттэригэр уо.д.а. наадыар курдуктар. Ким баҕарар толлубакка үлэлиир идэлэрэ. Сүрүнэ, куттанымнаахха эрэ наада. Мин санаабар, саха киһитэ ордук дьобурдаах, ылынымтыа. Арасыйыа

куораттарыттан, Башкирияттан, Иркутскайтан 18-19 саастаах эдэркээн ыччаттар баахтанан үлэлиир кэлэллэр. Күннээҕи эрэсимиит да чуолкай. Холобур, мин сарсыарда 5.45 диэки турабын. Суунан-тараанан баран, 6 чааска мэдиссиинискэй үлэһиттэргэ (күнүскү симиэнэлэр) тийэйбит. Мэдиссиинискэй үлэһит чинчийиитин аһан баран, остолобуойга аһыы барабын (Манна даҕатан эттэххэ, чөл олох тутуһуллар. Хамсык суох эрдэбинэ мэдиссиинискэй үлэһиттэр сарсыарда уонна киһэ туруупка үрдэрэн бэрэбэркэлииллэр). Тото-хана аһаан баран, бөһүөлктэн АБК үлэлиир айанныытын, үлэлиир сирбит тэйиччи, баахта-массыынанан уонча мүнүүтөнэн тийэйэбин. Үлэлиир бырамыысыланнай зонабытыгар кэлэн, АБК-тан нэрээт ылабын. Дьэ, ол кэнниттэн тизхиникэлэринэн ханна үлэлиирбитинэн тарҕаталлар. 8 чаас иннинэ үлэлиир массыыналарбыт номнуо кэлэн турар буолаллар, үлэлээн барабын. Киһэ 7.30 бүтэбин. Онон симиэнэбин туттарардыы тизхиникэбин хомуйабын уонна олоҕор бөһүөлккэр төннөбүн. Үлэлээн бүппүпүт кэннэ экскаватордарбытын анал идэлээх дьон (баахтанан кэлбит "бэрэстэбиитэллэр" диэн ааттаналлар) көрөллөр-истэллэр, наада буоллабына, өрөмүөннүүлэр", — диэн Илья бири күннээҕи үлэ эрэсимиин билиһиннэрдэ. "Күн аайы бири кэм үлэттэн киһи хал буолбат дуо?" — диэн ыйытыыбар 48 саастаах Илья Викторович күллэ уонна үлэтин олус сөбүлүүрүн, хал буолар да соло суобун туһунан эттэ.

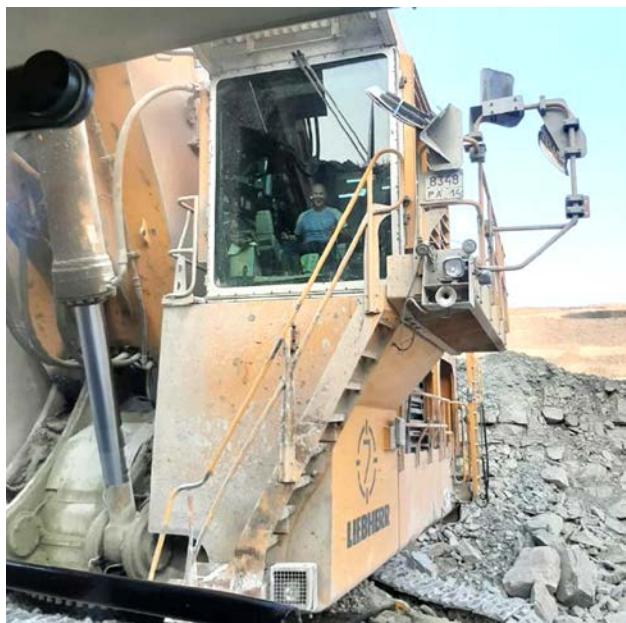
Хас үһүс киһи дьыэлэниэн сөп

Сүдү кыахтаах экскаваторы баһылаабыт Илья Непомнящай Накыынна үлэлиир сулуобуйа үчүгэин туһунан этэр. Уопсай дьыэлэригэр

этээс аайы душтаахтар, оробуочай бөһүөлктэригэр остолобуой, буфет бааллар. Аһылыктарыгар анаан хамнаска эбии төлөбүр оноһуллар. Ол эрэн, уолаттар үксүн астарын бэйэлэрэ буһарыналлар. Ким баҕалаах, киһэ өттүгэр, сынньаланнарыгар услуорт саалатыгар дьарыктаныан сөп. Хамнастара ыйга иккитэ кэмигэр кэлэ турар. Ылыахтаах күннэрэ өрөбүл күннэргэ түбэстэбинэ, эрдэ биэрэллэр. Илья Непомнящай, төһө да үлэ миэстэтэ тутта көстүө суобун иһин, ыччаттар санааларын түһэрбэккэ, иннилэрин диэки бара туралларыгар сүбэлиир. — Биһиэхэ үлэлиэн баҕалаах дьон резюмеларын ытан истиннэр. Хаһан баҕарар ылыахтары сөп буоллаҕа. Үлэҕэ ыллахтарына, куттаммакка үлэлээн барыахха, киирэн-тахсан иһиэххэ эрэ наада. Идэбин уонна баахтанан үлэлээһини сөбүлүүххүн наада. Тоҕо диэтэххэ, биһиги олохпут анаара баахтаҕа барар. Үлэҕэ киирэн баран, "миэнэ буолбатах эбит" диэн төттөрү барбыттар син бааллар. Дьиз кэргэнин, өйүүр, өйдүүр буоллабына, манньык үлэлиир табыгастаах, дьиз кэргэнгэр дохуот киллэрэбин, сөптөөх хамнастаах кэлэбин. Дьон үксэ туох эрэ сыаллаах-соруктаах үлэлиир. Мин, холобур, үс оҕолоохпун, саастарынан кырлар, кинилэри иитиэхпин наада, онон доруобуйа баарын тухары, үлэлиир сыал-сорук туруорунабын. Манна даҕатан эттэххэ, АЛРОСА-ҕа, Накыынна үлэлиир хас үһүс киһи ипотеканан дьиз ылла диэтэхпинэ, сыыспатым буолуо. Хамнастара үрдүк буолан, бааннар төлөһөр кыахтаах киһинэн ааҕаллар, үгөрү харчыны биэрэргэ улаханлык аккаастаабаттар, — диэн сэхэргиир.

Надежда ЕГОРОВА.

Илья НЕПОМНЯЩАЙ
тиксэрбит хаартыскалара.

ЭБЭР ДЭЛИИБИТ!

Күндү тапталлаах кэргэммин, абабытын, элэбитин, Саха Өрөспүүбүлүкэтин тыа хаһаайыстыбатын туйгунун, Дирин бөһүөлэгин олохтообун **Степан Дмитриевич Габышевы** 60 сааскын томточчу туолбуккунан, истинник эбэрдэлиибит!

Баҕарабыт күндү киһибитигэр чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, санаабытын барыта сатанан, толкуйдаабытын толору туолан, ситиһи сипистэнэн истин дизн баҕа санаабыт бастыгын аныыбыт. Оболорун, сизиннэрин тапталларыгар уйдаран, уһуннук дьоллоохтук олор!

Эн күүстээх санаабынан, тулуургауан, үлэһиккинэн холобур буолабын, кизн туттабыт, ытыктыыбыт.

Эбэрдэни кытта кэргэнин, кыргыттарың, күтүөттэрин, сизиннэрин.

Леса России, занимая четверть площади мирового лесного покрова и являясь одним из возобновляемых природных ресурсов, удовлетворяют множественные потребности экономики и общества, выполняют важнейшие средообразующие, средозащитные и иные полезные функции.

Одной из главных угроз лесам являются пожары, в числе основных причин которых - поджог сухой травы и неосторожное обращение с огнем в лесном массиве.

Ежегодно, начиная с апреля, с увеличением среднесуточных температур наружного воздуха граждане массово направляются отдыхать на природу, особенно в выходные дни.

В этой связи Якутская природоохранная прокуратура напоминает жителям и гостям республики о необходимости при пребывании в лесах соблюдения требований пожарной безопасности, которыми установлен ряд запретов и ограничений.

В соответствии с пунктом 63 Правил противопожарного режима в РФ, утвержденных постановлением Правительства РФ от 16.09.2020 № 1479, введен запрет на выжигание сухой травы, хвороста, лесной подстилки и других лесных горючих материалов (веществ и материалов, способных самовозгораться, а также возгораться при воздействии источника зажигания и самостоятельно гореть после его удаления) на земельных участках, непосредственно примыкающих к лесам, защитным и лесным насаждениям и не отделенных противопожарной минерализованной полосой шириной не менее 0,5 метра.

Несмотря на введенный запрет, ежегодно в республике отмечается регистрация лесных пожаров по причине выжигания сухой травы (в 2019 году - 3 пожара, в 2020 году - 3 пожара).

Вместе с тем, в соответствии с приложением № 4 к Правилам противопожарного режима в РФ, утвержденным постановлением Правительства РФ от 16.09.2020 № 147, использование открытого огня и разведение костров на землях сельскохозяйственного назначения, землях запаса и населенных пунктах можно производить в специально оборудованных местах при соблюдении следующих требований:

- место использования открытого огня должно быть выполнено в виде котлована (ямы, рва) не менее чем 0,3 метра глубиной и не более 1 метра в диаметре или площадки с прочно установленной на ней металлической емкостью (например, бочка, бак, мангал) или емкостью, выполненной из иных негорючих материалов, исключающих возможность распространения пламени и выпадения сгораемых материалов за пределы очага горения, объемом не более 1 куб. метра;
- место использования открытого огня должно располагаться на расстоянии не менее 50 метров от ближайшего объекта (здания, сооружения, постройки,

открытого склада, скирды), 100 метров - от хвойного леса или отдельно растущих хвойных деревьев и молодняка и 30 метров - от листового леса или отдельно растущих групп лиственных деревьев;

- территория вокруг места использования открытого огня должна быть очищена в радиусе 10 метров от сухостойных деревьев, сухой травы, валежника, порубочных остатков, других горючих материалов и отделена противопожарной минерализованной полосой шириной не менее 0,4 метра;
- лицо, использующее открытый огонь, должно быть обеспечено первичными средствами пожаротушения для локализации и ликвидации горения, а также мобильным средством связи для вызова подразделения пожарной охраны.

Следует помнить, что при использовании открытого огня в металлической емкости или емкости, выполненной из иных негорючих материалов, исключающей распространение пламени и выпадение сгораемых материалов за пределы очага горения, указанные минимально допустимые расстояния могут быть уменьшены вдвое. При этом устройство противопожарной минерализованной полосы не требуется.

В любом случае использование открытого огня запрещается:

- на торфяных почвах;
- при установлении на соответствующей территории особого противопожарного режима;
- при поступившей информации о приближающихся неблагоприятных или опасных для жизнедеятельности людей метеорологических последствиях, связанных с сильными порывами ветра;
- под кронами деревьев хвойных пород;
- в емкости, стенки которой имеют огненный сквозной прогар, механические разрывы (повреждения) и иные отверстия, в том числе 3 технологические, через которые возможно выпадение горючих материалов за пределы очага горения;
- при скорости ветра, превышающей значение 5 метров в секунду, если открытый огонь используется без металлической емкости или емкости, выполненной из иных негорючих материалов, исключающей распространение пламени и выпадение сгораемых материалов за пределы очага горения;
- при скорости ветра, превышающей значение 10 метров в секунду.

За нарушение перечисленных требований пожарной безопасности установлена административная ответственность по статье 20.4 КоАП РФ, санкция которой предусматривает наложение административного штрафа на граждан до 4 тыс. руб., на должностных лиц до 15 тыс. руб., на юридических лиц 200 тыс. руб.

Если указанные противоправные действия повлекли уничтожение или повреждение чужого имущества либо причинение легкого или средней тяжести вреда здоровью человека, то предусмотрено назначение административного штрафа до 400 тыс. руб.

Если же в результате таких действий причинен тяжкий вред здоровью человека, юридическое лицо будет привлечено к административной ответственности в виде штрафа в размере от 600 тыс. до 1 млн. руб. или приостановления деятельности на срок до 90 суток. Физическое же лицо, на котором лежала ответственность по соблюдению данных правил, будет привлечено к уголовной ответственности по статье 219 УК РФ вплоть до лишения свободы на срок до 3 лет.

Помимо общих требований пожарной безопасности пунктами 8 и 11 Правил пожарной безопасности в лесах, утвержденных постановлением Правительства РФ от 07.10.2020 № 1614, установлен запрет на разведение костров, использование огня в мангалах в хвойных молодняках, на горячих, на участках поврежденного леса, торфяниках, в местах рубок (на лесосеках), не очищенных от порубочных остатков и заготовленной древесины, в

местах с подсохшей травой, а также под кронами деревьев.

Кроме того, в период со дня схода снежного покрова и до установления устойчивой дождливой осенней погоды или образования снежного покрова в лесах запрещается:

- 1) бросать горящие спички, окурки и горячую золу из курительных трубок;
- 2) бросать стекло (стеклянные бутылки, банки и др.), поскольку они имеют свойство отражения солнечного света и могут способствовать возгоранию;
- 3) применять при охоте пыжи из горючих (способных самовозгораться, а также возгораться при воздействии источника зажигания и самостоятельно гореть после его удаления) или тлеющих материалов;
- 4) оставлять промасленные или пропитанные бензином, керосином или иными горючими веществами материалы (бумагу, ткань, паклю, вату и др.) в не предусмотренных специально для этого местах;
- 5) заправлять горючим топливные баки двигателей внутреннего сгорания при работе двигателя, использовать машины с неисправной системой питания 4 двигателя, а также курить или пользоваться открытым огнем вблизи машин, заправляемых горючим.

Все без исключения землепользователи территорий, прилегающих к лесу, до установления устойчивой дождливой осенней погоды или образования снежного покрова обеспечивают ее очистку от сухой травянистой растительности, пожнивных остатков, валежника, порубочных остатков, мусора и других горючих материалов на полосе шириной не менее 10 метров от леса либо отделивают лес противопожарной минерализованной полосой шириной не менее 0,5 метра или иным противопожарным барьером.

Заготовщикам древесины следует помнить, что в соответствии с п. 27 указанных Правил очистка мест рубок лесных насаждений от порубочных остатков огнем способом путем их сжигания разрешается только до начала и после окончания пожароопасного сезона. После завершения сжигания порубочных остатков или использования с иной целью костер должен быть тщательно засыпан землей или залит водой до полного прекращения тления.

За нарушение Правил пожарной безопасности в лесах установлена административная ответственность по ст. 8.32 КоАП РФ, а в случае, если лесной пожар возник вследствие человеческого фактора и повлекло уничтожение или повреждение лесных насаждений с причинением крупного ущерба более 50 тыс. руб., закон также предусматривает уголовную ответственность по ст. 261 УК РФ с назначением наказания при различных обстоятельствах вплоть до лишения свободы на срок до 10 лет с дополнительным видом наказания в виде штрафа в размере до 500 тыс. руб.

Следует помнить, что на виновников пожаров возлагается обязанность по возмещению ущерба, причиненного лесному фонду, а также затраты государства на тушение пожара и проведение работ по лесовосстановлению.

Важно знать, что в случае обнаружения пожара необходимо обращаться в органы МЧС России по телефону службы спасения 01 или 112. В случае возникновения возгорания в лесном фонде - по федеральному номеру ФБУ «Авиалесоохрана» 8-800-100-94-00 (звонок по России бесплатный), в Региональную диспетчерскую службу по номеру 44-74-76, а также в районные лесничества и ЕДДС.

В случае бездействия уполномоченных органов и специализированных лесопожарных учреждений обращение может быть направлено в прокуратуру Чурапчинского района по адресу: РС(Я), Чурапчинский район, с. Чурапча, ул. Курашова, д. 8, или в форме электронного документа через официальный сайт в сети «Интернет» https://epp.genproc.gov.ru/web/proc_14, а также сообщено дежурному прокурору по телефону 8 (4112) 44-58-98.

Чурапчинская прокуратура.

Сылан нэһилиэгин олохтообо, эргизэн бэтэрээнэ, тапталлаах кэргэним, ийэбит

ГОВОРОВА Вера Титовна

ыараханньк ыалдьан, соһумардык олохтон туораабытын билэр дьонугар, аймахтарыгар диригин курутууан туран иһитиннэрэбит.

Кэргэнэ, уола, кийиитэ.

Мугудай нэһилиэгин олохтообо

ТЕРЮТИН Иван Анатольевич

соһумардык олохтон туораабытынан, эдьийигэр Альбина Анатольевна Павловаҕа диригин кутурбаммытын тизрдэбит.

Чурапчытаабы пенсионнай пуонда кэлэктиибэ, профкома.

Мэнэ Ханалас Төхтүрүн олохтообо, тапталлаах кэргэнэ, ийэлэрэ, санаастара

КОЖУРОВА Елизавета Алексеевна

ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан, кэргэнигэр Михаил Гаврильевичка, оболоругар Алексейга, Михаилга, Машага, дьыэ кэргэннэригэр, чугас аймахтарыгар диригин кутурбаммытын тизрдэбит.

Мындабаайыттан Аппа унуордаабы чугас ыаллара.

Сылан нэһилиэгин олохтообо, күндүтүк саныыр иитээччибит

АММОСОВА Евдокия Васильевна

соһумардык олохтон туораабытынан, кэргэнигэр Семен Михайлович Аммосовка, кыргыттарыгар, күтүөттэригэр, сизиннэригэр, бары аймахтарыгар диригин кутурбаммытын тизрдэбит.

2008-2015сс. интэринээккэ олорбут иитиллээччилэрэ.

Кутурбаннарын тизрдэллэр:

- Күндү санаастара Аммосова Евдокия Васильевна соһумардык олохтон туораабытынан, убайдарыгар Семен Михайловичка, оболоругар, күтүөттэригэр, сизиннэригэр Аммосовтар, Яковлевтар, Аммосовтар.

Күндү киһибит. Чурапчы нэһилиэгин олохтообо, Саха Өрөспүүбүлүкэтин автотырааныспарын Бочуоттаах үлэһитэ

ПЕСТЕРЕВ Иван Александрович

54 сааһыгар соһумардык олохтон туораабытынан, ийэтигэр Варвара Иннокентьевна Пестереваҕа, кэргэнигэр Наталья Олеговнаҕа, оболоругар, күтүөтүгэр, сизиннэригэр, биригэ төрөөбүттэригэр, доһотторугар, ыраах айан суоппардарыгар, «Октябрьский» түөлбө олохтоохторугар, хаан-уруу аймахтарыгар диригин кутурбаммытын тизрдэбит.

Федосеевтар аймах, Николаевтар.

Кутурбаннарын тизрдэллэр:

- Ытыктыыр күтүөттэрэ, Чурапчы нэһилиэгин олохтообо Пестерев Иван Александрович олохтон туораабытынан, кэргэнигэр, балтыларыгар Наталья Олеговна Пестереваҕа, оболоругар, сизиннэригэр Дьокуускайтан, Чурапчыттан Константиновтар, Картузовтар, Пермьяковтар.

Ген. дириэктэр - **Н.М. СТРУЧКОВА.**
Кылаабынай эрдээктэр - **Л.В. ГОРОХОВА.**
Шеф эрдээктэр - **Е.Г. МАКАРИНСКАЯ.**
2-с категориялаах эрдээктэр - **А.М. СЛЕПЦОВ.**
1-кы категориялаах эрдээктэр - **А.Н. ЗАХАРОВА.**
Кэрэстэдиэннэр - **С.А. ЖЕНДРИНСКИЙ, М.В. ПЕТРОВА.**
Танааччы - **Л.К. ПОПОВА.**
Бэчээттээнчи - **Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.**

Тэрийэн таһаарааччылар: СӨ Бырабыыталыстыбата, Саха Өрөспүүбүлүкэтин "Сахабэчээт" Сударыстыбаннай автономнай тэрилтэтин "Сана олох" хаһыат эрдээксийтэ. 677000, Дьокуускай к., Орджоникидзе ул. 31, 124 каб. тел/факс: (411-2) 34-39-17 e-mail: sakhabechat@mail.ru. Российскай Федерация Россиядаар Соһуоһуулаах 2020 с. бэс ыйын 3 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ - **ПН №ТУ14-00559.**

Эрдээксийэ аадырыһа: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс ул., 26 "а".
Төлүпүүнэрибит: эрдээктэр - 41-332, отделлар - 41-265, 41-358. E-mail: sanaoloh@mail.ru, сайт: sanaoloh.ru, instagram: @sanaoloh

Бэчээккэ сакаас: № 37 (11790)
Кэмдэ: 1,5 бэч. лийс
Ахсаана 1250. Хаһыат сыаната: 15

Ааптар сурууар этилэр санаа редакция позициялар мэдэби сеп түбэлэр буолбатах. Суруука ыйылылар чаччылар кырдьыктаастарыгар этилэтигэни ааптар тус бэчээт сүгэр.

Хаһыат бэчээккэ бэриллэр графига: 16 ч 00 м. Бэчээккэ бэрилиинэ: 16 ч 00 м. "Сахабэчээт" автономнай тэрилтэтин "Сана олох" хаһыат эрдээксийэтигэр 24.05.2021 с. офсетка бэчээттэннэ. Типография аадырыһа: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс ул., 26 "а". Индекс: ПИ964. Хаһыат надизлэбэ икитэ: оптуорунньука уонна бээтинсэбэ таһар.